

Broen til fagsproget i ungdomsuddannelserne

Sprogudviklende undervisning for alle kursister
- også de flersprogede

Uddannelsesforbundet
AVU lærerkonference
7. august 2024

Helene Thise, Københavns Professionshøjskole
helt@kp.dk

Hils på din makker

PRAÆSENTATION

3

min

- Jeg underviser LIGE NU i (tema, evt konkret materiale?)
- Det bedste ved mit arbejde er...
- Mine elever er...
- Min fritidsinteresse er...
- På denne konference vil jeg gerne...

Sætningsstartere

Kan I finde en ting I har til fælles,
og som I ikke tror de andre har?

Fællesskab

I DETTE OPLÆG FÅR DU:

- Præsentation af Bromodellen – en planlægningsmodel i fire faser for sprogudviklende fagundervisning
- Inspiration til konkrete aktiviteter du kan bruge i din egen praksis
- Små samtaler og opgaver med din makker undervejs (fordi man lærer bedre, når man er sprogligt aktiv)
- Og lejlighed til at stille dig selv en afprøvningsopgave

Bliv enige:

Hvad er let – hvad er svært?

Lav en rækkefølge fra let til svært

Rækkefølge: fra let til svært

Læse
fagtekster

Præsentere
indhold med
præcist sprog

Referere noget

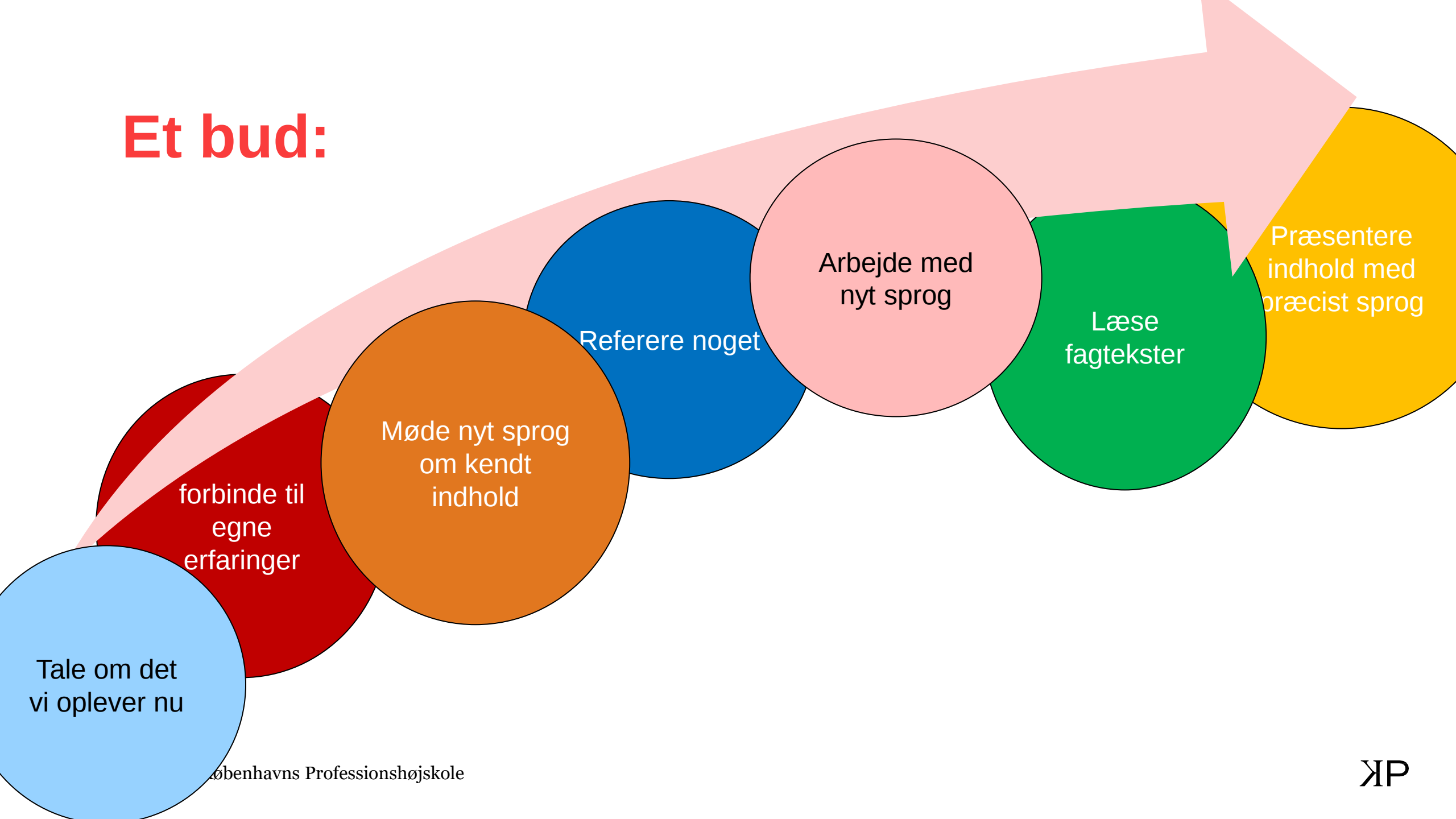
Forbinde til
egne
erfaringer

Møde nyt sprog
om kendt
indhold

Tale om det
vi oplever nu

Arbejde med
nyt sprog

Et bud:

Start med en fælles oplevelse

Et fundament for læringen

- Det nye hviler på noget vi har mødt og forholdt os til
- Forforståelse: noget man *aktiverer*, og noget man *giver*
- Sproglig aktivitet med egne ord (hverdagssprog og egne erfaringer)
- En stemme ind i dagen, emnet, det sociale

Tre principper for fælles oplevelser som indledning til et emne i undervisningen:

- Der skal være deltagelsesmuligheder for alle.
- Opgaven skal være åben, så der er plads til alles frie associationer.
- En opsamling på oplevelsen skal kunne lede ind i det faglige emne.

Med **udgangspunkt** i forforståelse på alle elevers egne sprog
Sætter vi **Fokus** på fagsproget, giver **Tid** til at arbejde med det nye stof og sprog, stiller **Krav** og støtter formidling. Vi sørger hele vejen for **Stilladsering**: progression med passende støtte og 'skub'

1

30%

FORFORSTÅELSE

LÆRER: SKABER OG AKTIVERER FORFORSTÅELSE
ELEV: OPDAGER

2

20%

INTRODUKTION AF FAGSPROG

LÆRER: GIVER FOKUS OG FAGSPROG
ELEV: SYSTEMATISERER

3

40%

BEARBEJDNING

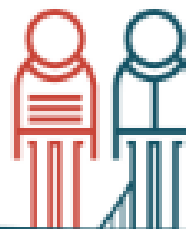
LÆRER: RAMMESJÆTTER
AKTIVITETER I OG UDEN FOR KLASSEN
ELEV: BEARBEJDER

4

10%

PRÆSENTATION OG FEEDBACK

LÆRER: STILLER KRAV, EVALUERER
ELEV: FORMIDLER, EVALUERER

OPGAVE:

Vælg et sted på modellen hvor du vil sætte en STJERNE: hvad er du stærkest i?

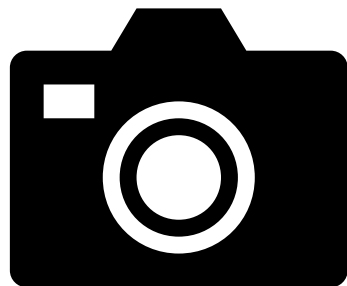

Og et UDRÅBSTEGN: hvor vil du gerne have flere idéer?

1. Forforståelse

Fotosafari

Tag et billede af noget der smager godt

Tag et billede af noget romantisk

Tag et billede af noget, der burde ændres

Tag et billede af noget der omdanner energi

Tag et billede af noget aflangt der stikker op af et glas vand. Skriv to spørgsmål.

Tag et billede af noget, der har en rytme

Tag et billede af god service

Tag et billede af noget cirkelformet

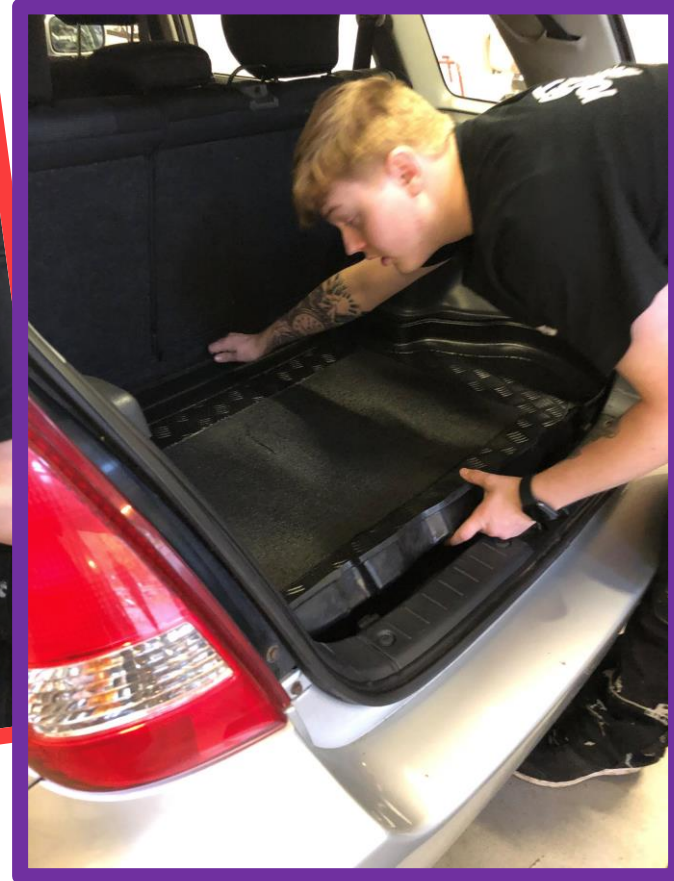
*Nu tænker jeg på
cirkelns ligning hver
morgen*

I fase 2 skal eleven møde
fagsprog og **faglig systematik**
på baggrund af hverdagssproget
(oplevelse, erfaringer) i fase 1

billeder i rækkefølge – en proces

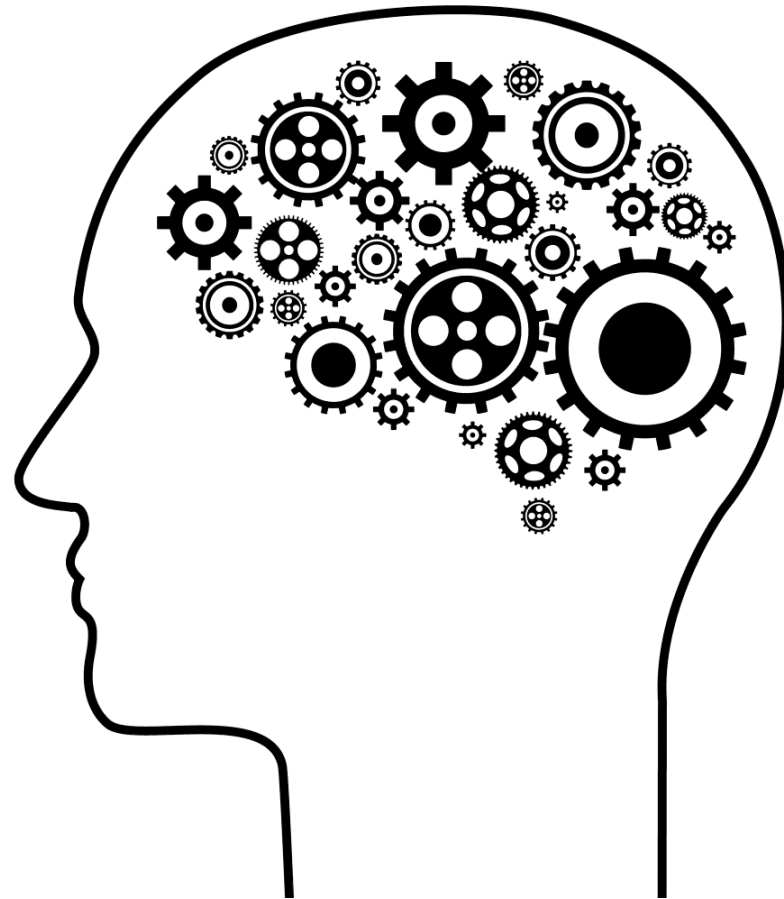

fotos: Kathrine Bøegh-Nielsen, underviser FGU Øresund

[Instruerende tekster i motor og mekanik - Motor og mekanik - FGU | Emu.dk](https://www.emu.dk/undervisning/motor-og-mekanik)

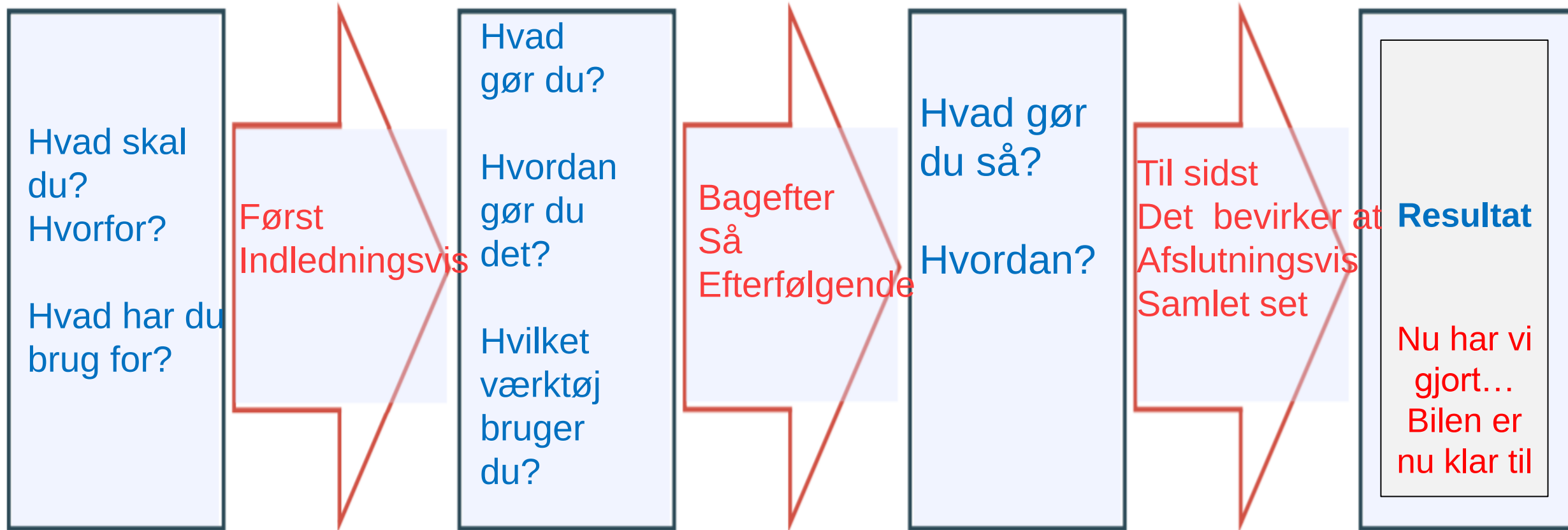
Visualiser den faglige sammenhæng

Hvordan ser tænkningen ud?

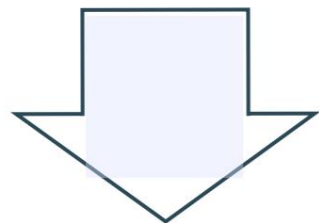

Visualisering – hvordan organiserer vi? Fx en forklaring
Stil spørgsmål der støtter tænkningen
Giv sprog til at udtrykke sammenhængene

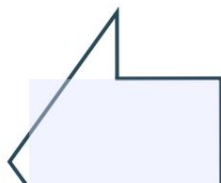
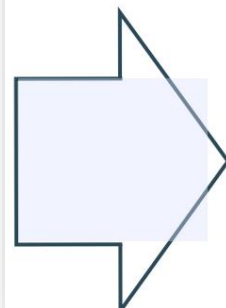
Klargøring, bil

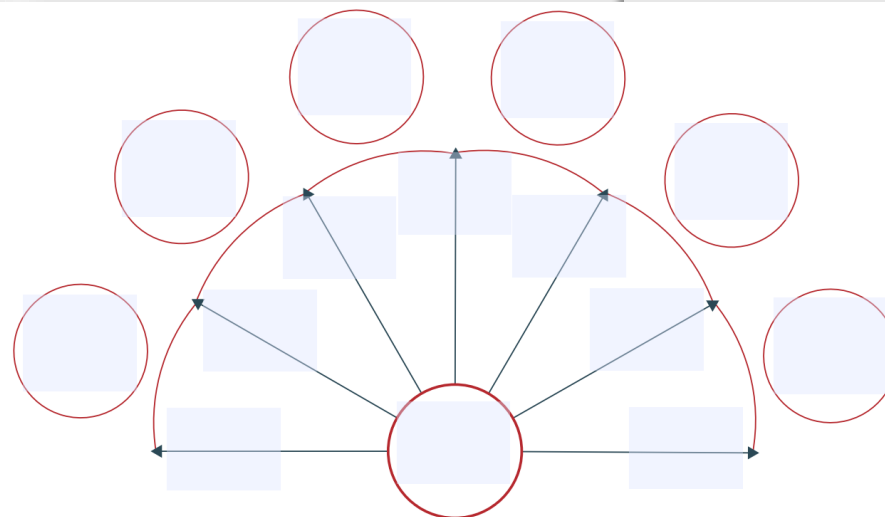
TÆNKEKORT: FLERE MULIGE ÅRSAGER – EKSEMPEL PÅ ELEVARK (IDÉ 2.1)

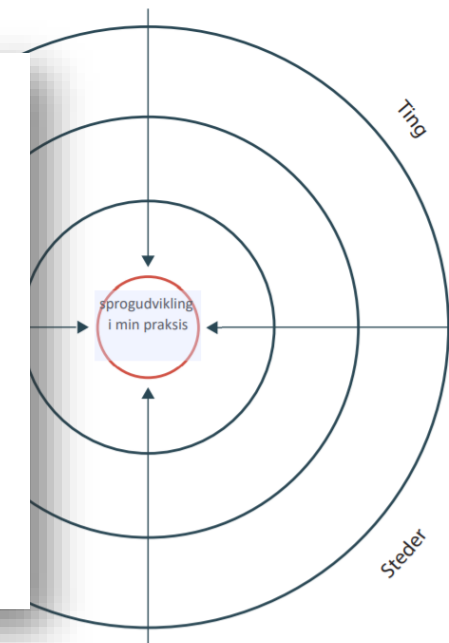
Måske på grund af
Muligvis på baggrund af
En mulig årsag kan (også) være, at
X kan også ses som følge af

TÆNKEKORT

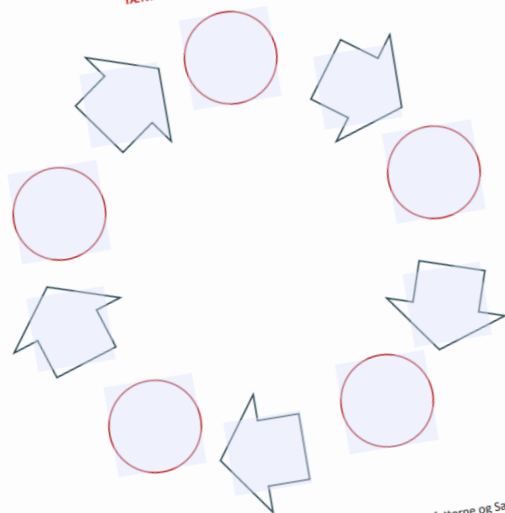

Supplerende materiale til **BRØN TIL FAGSPROGET** af Helene Thise og Katja Vilien © Forfatterne og Samfundslitteratur 2019

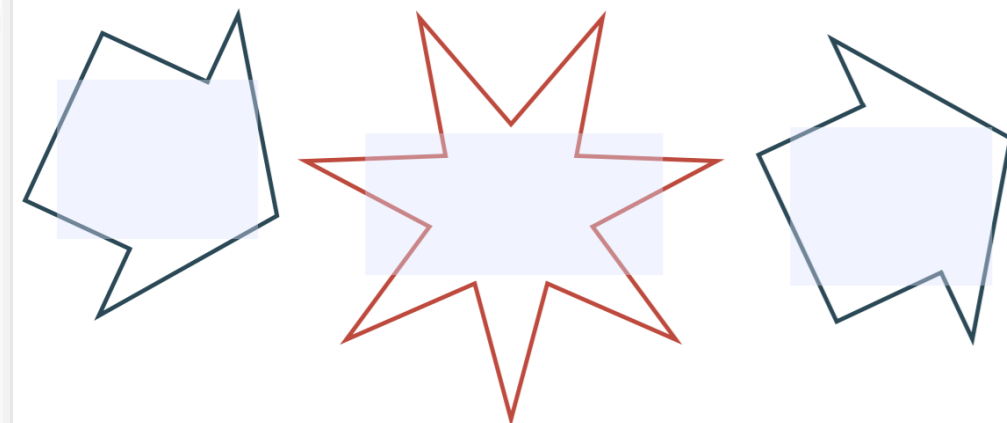
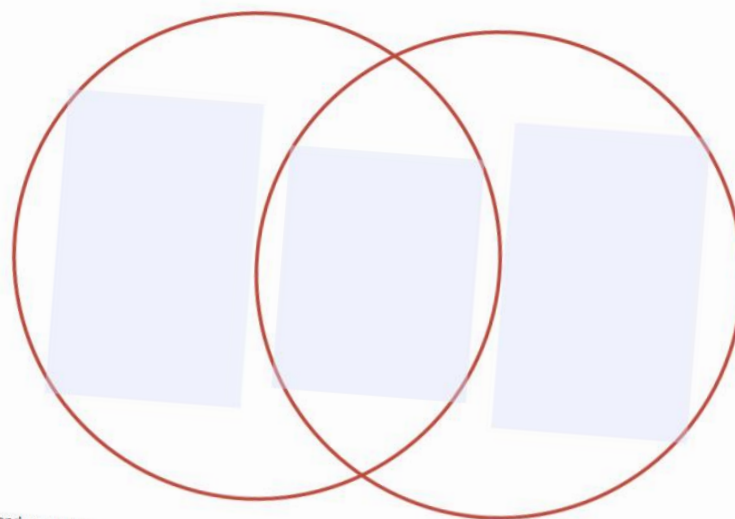

Supplerende materiale til **BRØN TIL FAGSPROGET** af Helene Thise og Katja Vilien © Forfatterne og Samfundslitteratur 2019

TÆNKEKORT: KREDSLØB (IDÉ 2.1)

Supplerende materiale til **BRØN TIL FAGSPROGET** af Helene Thise og Katja Vilien © Forfatterne og Samfundslitteratur 2019

Supplerende materiale til **BRØN TIL FAGSPROGET** af Helene Thise og Katja Vilien © Forfatterne og Samfundslitteratur 2019

Supplerende materiale til **BRØN TIL FAGSPROGET** af Helene Thise og Katja Vilien © Forfatterne og Samfundslitteratur 2019

Det er **eleverne** der skal snakke brug makkersnak som metode

Du har set/ læst/ hørt en instruktion.

FORTÆL din makker hvordan man skifter dæk

- Opbygger en nyhedsartikel
- Laver en betonforskalling
- Udregner rumfanget af en cirkel
- Sætter startkomma
- OSV

BROMODELLEN

1 30%

FORFORSTÅELSE

LÆRER: SKABER OG AKTIVERER FORFORSTÅELSE
ELEV: OPDAGER

2 20%

INTRODUKTION AF FAGSPROG

LÆRER: GIVER FOKUS OG FAGSPROG
ELEV: SYSTEMATISERER

3 40%

BEARBEJDNING

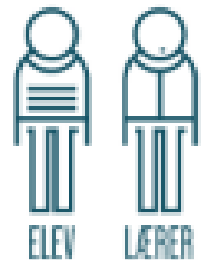
LÆRER: RAMMESJÆTTER
AKTIVITETER I OG UDEN FOR KLASSEN
ELEV: BEARBEJDER

4 10%

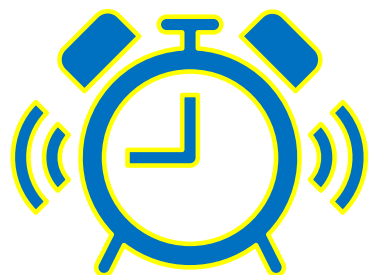
PRÆSENTATION OG FEEDBACK

LÆRER: STILLER KRAV, EVALUERER
ELEV: FORMIDLER, EVALUERER

Skab
behov for
fagsproget

Informationskløft - knee-to-knee

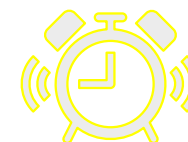
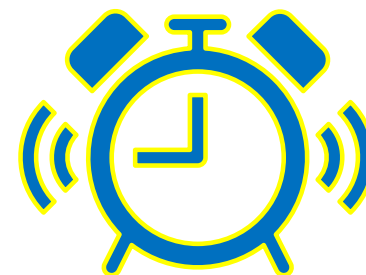

Forforståelse
Makkersnak
Visualisering
Fotosafari
Grønskolling
Dørslag
Hentehår
Italesætte

Hvordan
gik det?
Hvilke ord
var svære
og hvilke
lette?
Hvorfor?

Bromodellen
Rækkefølge
Tænkekort
Momentnøgle

Proces
Rentetilpasning
Rødmosset
Bortforklare

Match-opgave – med forklaring

•En donkraft

•En momentnøgle

•En hjulnøgle

•En dæktrykmåler

• måler til mønsterdybde

Bruges til at løsne og spænde hjulboltene

Måler dæktryk
2,5 - 3 bar

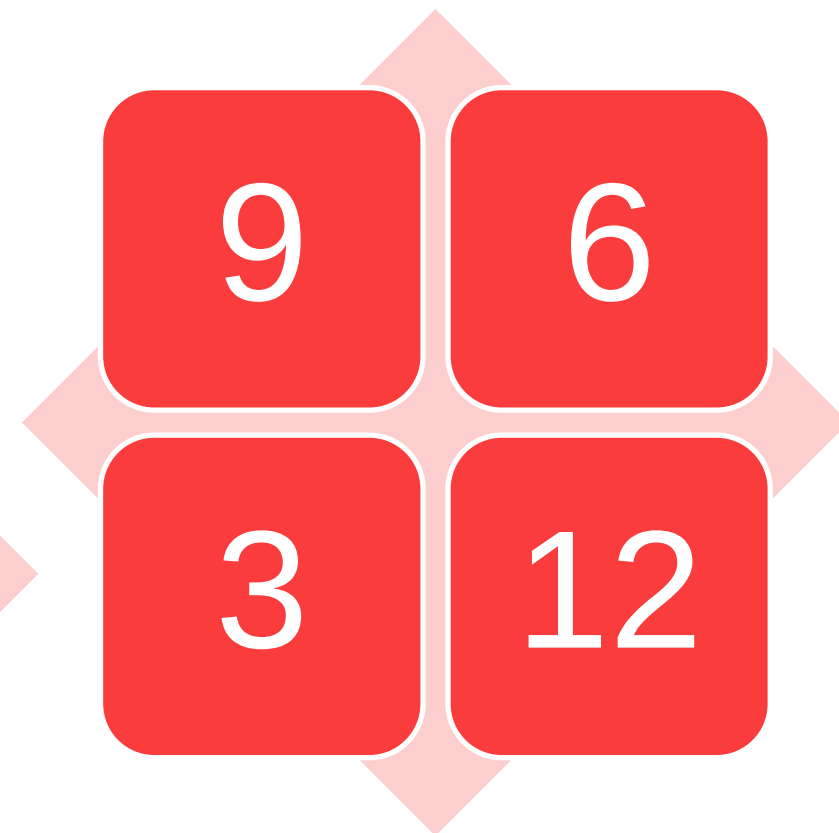
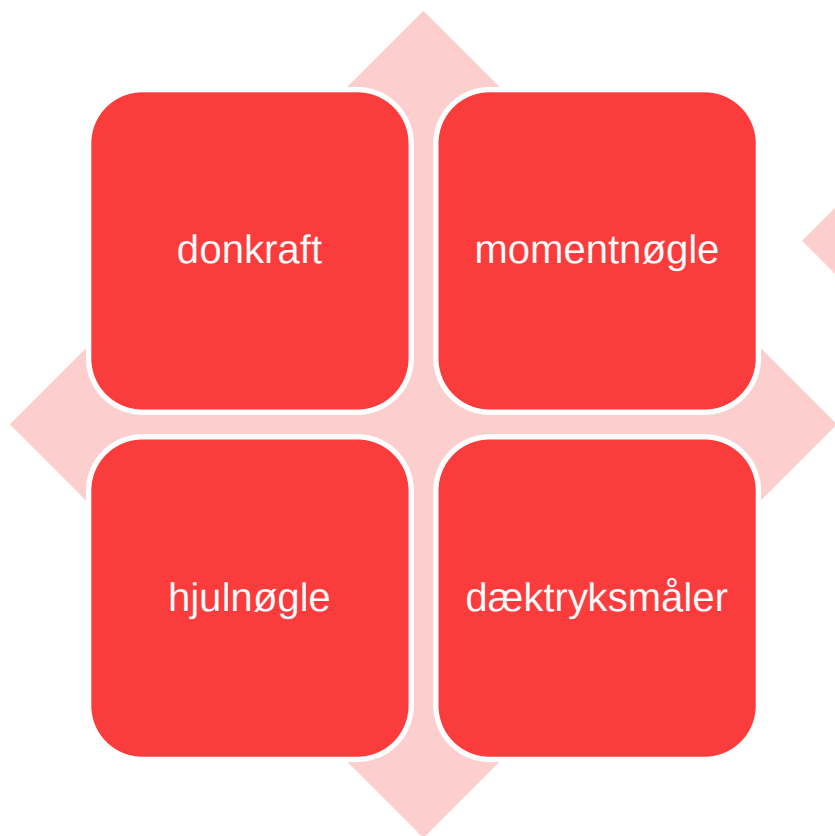
Bruges til at spænde hjulene.
Indstilles til det foreskrevne moment (Nm)

Måler mønsterdybde,
der skal være min. 3 mm

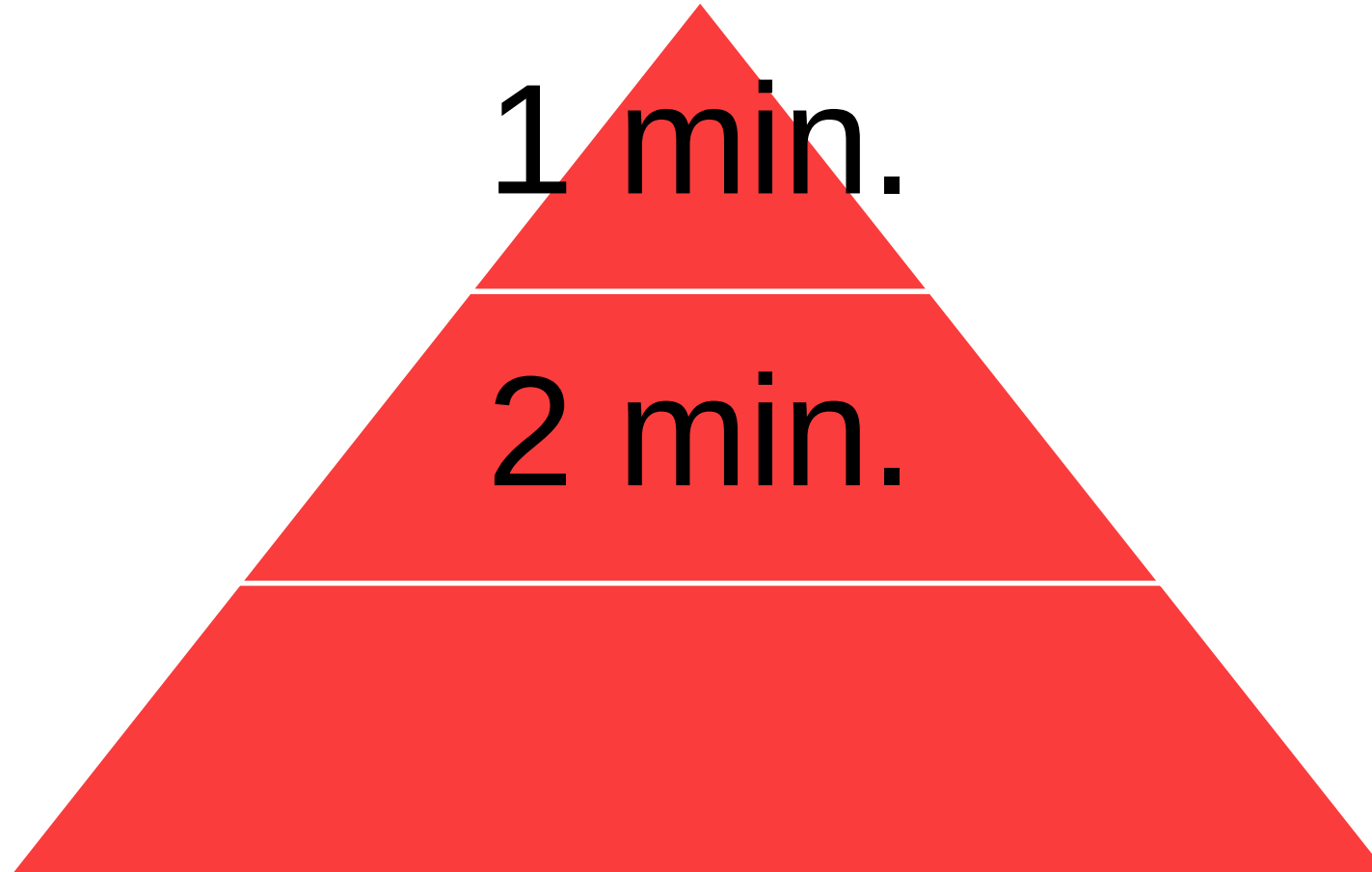
Bruges til at løfte bilen på løftepunkterne

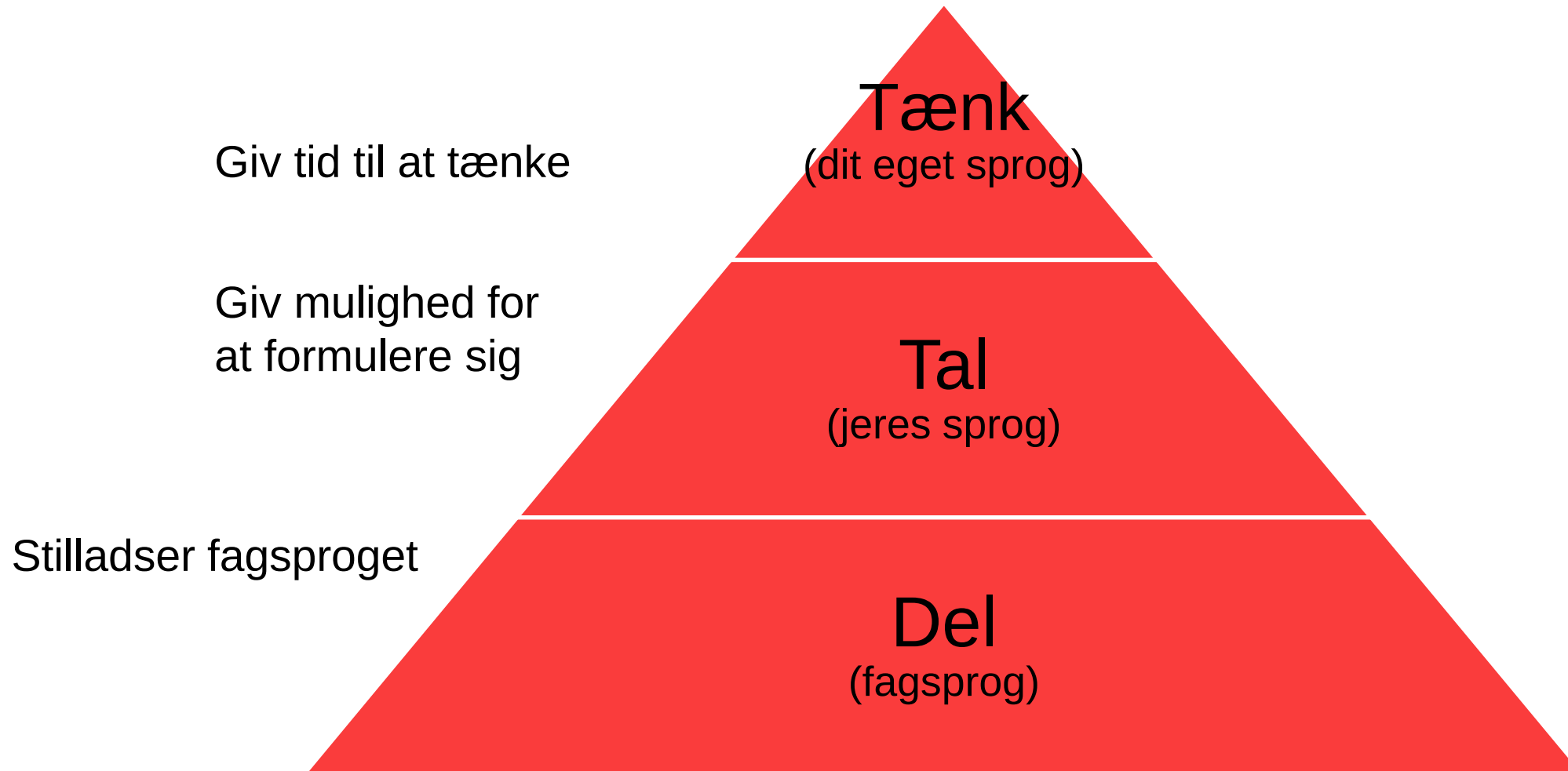
En skal ud

Lav din egen en-skal-ud-opgave

Pyramiden

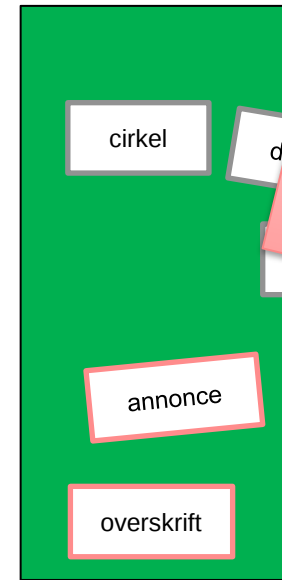
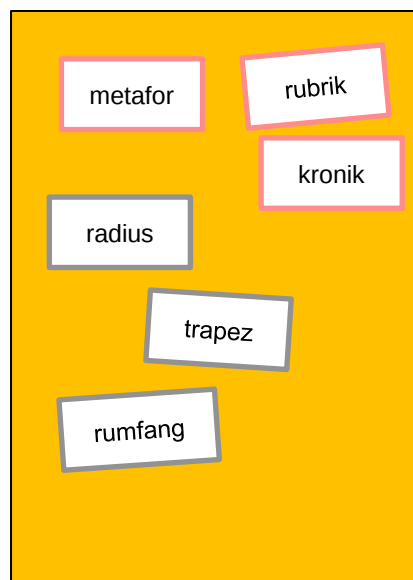
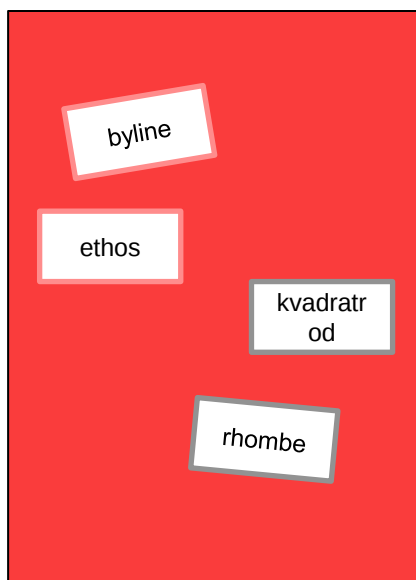

Rød – gul - grøn

Vi kender ikke dette ord

Vi er ikke helt sikre på dette ord

Vi kan forklare dette ord

Gør – gør ikke?
Fx i pædagogisk udvikling

Vi starter faglige forløb
med en fælles oplevelse

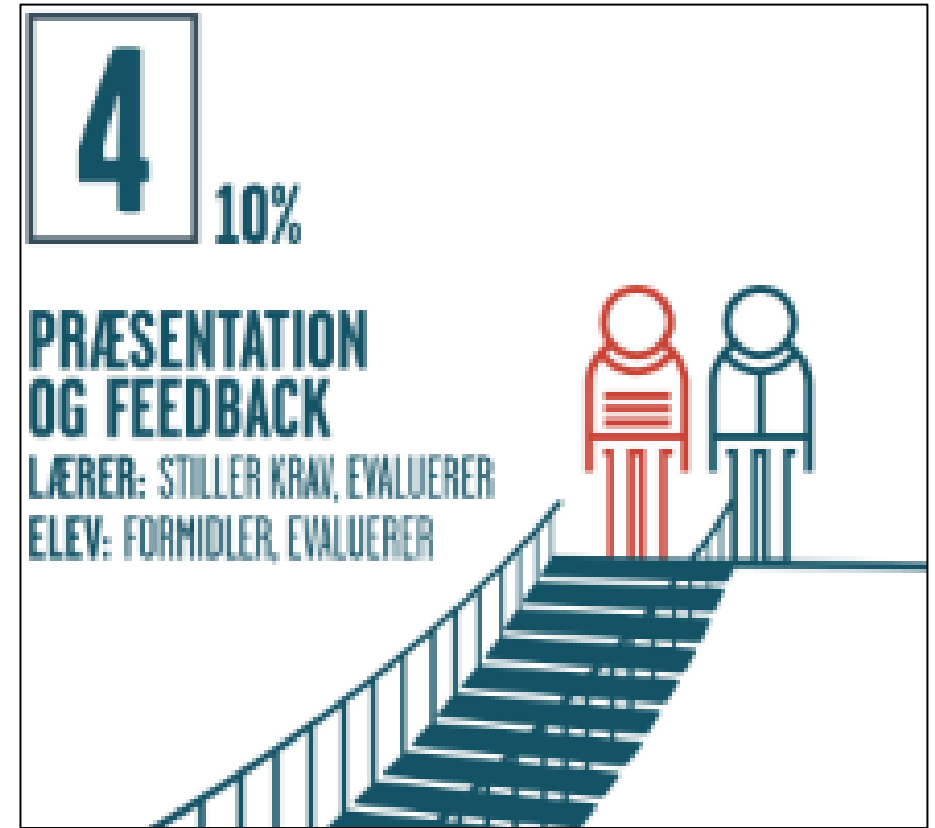
Vi inddrager kursisternes
flersproglige resurser

Vi synliggør fagsprog
og faglig systematik

Præsentation og feedback

Eleverne skal anvende fagsproget når de

- præsenterer for hinanden, for andre, i eller uden for klassen
- Evaluerer og giver feedback

Hverdagssprog og fagsprog, leg med modtagere: **Sig det samme – til forskellige**

Hvad er der galt med bilen?

- Sig det til kunden
- Sig det til chefen / din kollega

de der streger
her på hjulet

Kanaltrådene
på dækket

Vi ganger de
nederste tal
med hinanden

Nævnerne
multipliceres

Lyttebingo:

momentnøgle

betonforskalling

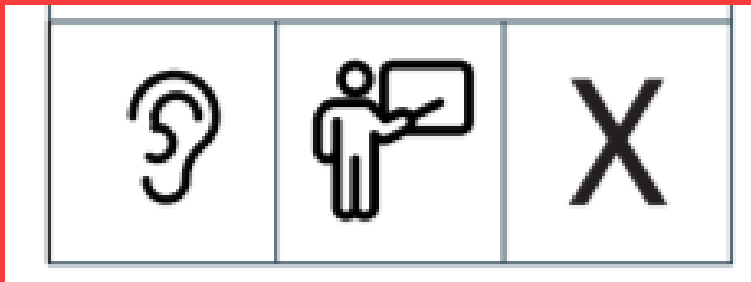
Du / eleverne udfylder
med fagbegreber/ nøgleord
før præsentationen

klippeteknik

bæredygtig

Supplerende materiale til **BROEN TIL FAGSPROGET** af Helene Thise og Katja Vilien © Forfatterne og Samfundslitteratur 2019

Brug lyttebingopladen.
sæt kryds hvis du:

Hører nøgleordet,
Får en forklaring
Får et eksempel

ELEVARK: LYTTEBINGO (IDÉ 4.4)

OVERSKRIFT:

Lyttebingo:

ELEVARK: LYTTEBINGO (IDÉ 4.4)

OVERSKRIFT:

?	!	X
?	!	X
?	!	X

- Støtter aktiv lytning
- Støtter fokuseret præsentation
- Støtter feedback
- Skaber differentierede deltagelsesmuligheder
- *Er kun én måde at lytte på*

Supplerende materiale til **BROEN TIL FAGSPROGET** af Helene Thise og Katja Vilien © Forfatterne og Samfundslitteratur 2019

Sætningsstartere

Læg i rækkefølge

Billeder af proces

Tænkekort

Priorité (stjerne / udråbstegn)

Makkersnak

Fotosafari

Pyramiden

Rød-gul-grøn

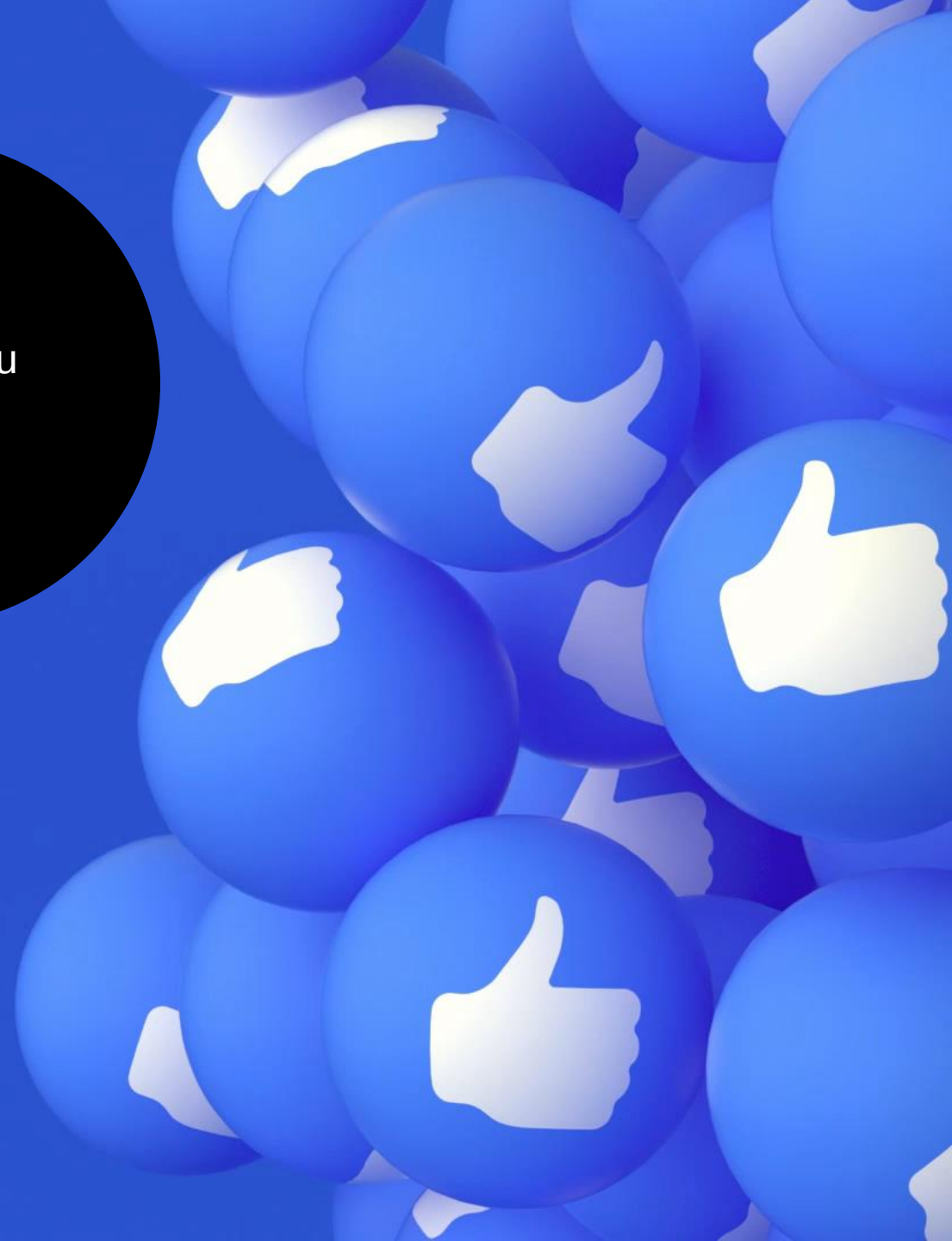
Match-opgave

Informationskløft (fx knee2knee)

En skal ud

Sig det samme til forskellige – leg med modtagere

Lyttebingo

...lige til sidst

BROMODELLEN

FORFORSTÅELSE

INTRODUKTION AF FAGSPROG

BEARBEJDNING

PRÆSENTATION OG FEEDBACK

SPROGLUP

NÅR DU HAR ARBEJDET MED FORLØBET, KAN DU ...

SÆTNINGSSTARTERE

FAGBEGREBER OG NØGLEORD

samfundslitteratur.dk/broen/ungdom

Bøger til dit fag Udgiv hos os Er du underviser? Nyt Lærebogsprisen Om os Kontakt

Hjem » Pædagogik, undervisning og psykologi » Broen til fagsproget i ungdomsuddannelserne

Broen til fagsproget i ungdomsuddannelserne

Katja Vilien og Helene Thise

Når vi styrker sproget, styrker vi elevernes faglige kompetencer i ungdomsuddannelserne. Faglærerens opgave er at hjælpe eleverne med udvikling fra hverdagssprog til fagsprog. Alle elever skal være aktive i fagene, inddrage alle deres resurser i læring og arbejde strategisk med fagenes sprog og tekster. Bogen giver konkrete... [Læs mere](#)

Kig i bogen

KØB BOGEN

Bog (Softcover m. flapper)

1. udgave (2023), 220 sider
ISBN 9788759341377

VEJL. PRIS

260,-

E-bog (VitalSource Bookshelf)

1. udgave (2023), 220 sider
ISBN 9788759343487

VEJL. PRIS

234,-

Køb hos Academic books

80.

Læs om vores
persondatapolitik.

YDERLIGERE INFORMATION

Indholdsfortegnelse

Supplerende materialer

Elevark, skabeloner,
modeller, oversigter,
tænk kort, værktøjer

kan redigeres og
hentes gratis online

Indholdsfortegnelse

Supplerende materialer

vedrørende materiale
de materialer (samlet)

- Bromodellen
- Planlægningsramme, Bromodellen
- Sprogjussen
- Analyse og redigering af læremidler
- Det reflekterende team
- Elevark - Aktiv lytning og feedback, gruppe
- Elevark - Dictionnaire
- Elevark - Evaluering, studieplan
- Elevark - Find en, der ... Fase 1
- Elevark - Find en, der ... Fase 2
- Elevark - Hent videt
- Elevark - Hurtighus
- Elevark - Lyttabbing
- Elevark - Møde på midten
- Elevark - Observationark, Argumentation
- Elevark - Opgave-ordre - lav en opgave til andre
- Elevark - Presentation uden for skolen
- Elevark - Presentation, oplevelse
- Elevark - Rollespil, Argumentation
- Elevark - Rundt om ordet
- Elevark - Samtalekort til dictionnaire
- Elevark - Samtalekort
- Elevark - Spørgsmål til elevfeedback eller selvrefleksion
- Elevark - Tjek din læseplan
- Elevark - VPL efter fagprøven
- Elevark - VPL for faglæreren
- Elevark - Åben brainstorm
- Klassens bilibracy-miljø - Runde 1
- Klassens bilibracy-miljø - Runde 2 (spillekort)
- Klassens bilibracy-miljø - Runde 2 (spillekort)
- Klassens bilibracy-miljø - Runde 3
- Læseguide
- Observation af undervisning
- Planlægningsramme, Bromodellen
- Redigering af læremidler, udviklingsarbejde, udvælgelse

KONTAKT

Tak for i dag

